

ВТОР ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Апликација бр. 27027/18
2002 ЕВРО БУС УВОЗ-ИЗВОЗ ПРИЛЕП ДОО
против Северна Македонија

Европскиот суд на човекови права (втор оддел), заседавајќи на 12 декември 2023 година како Комисија, составена од:

Pauliine Koskelo, Претседател,

Lorraine Schembri Orland,

Davor Derenčinović, судии,

и *Dorothee von Arnim, Заменик секретар,*

Разгледувајќи ја:

апликацијата (бр. 27027/18) против Република Северна Македонија поднесена до Судот во согласност со членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) на 5 јуни 2018 година од страна на 2002 Евро Бус узов-извоз Прилеп ДОО („компанијата апликант“), компанија со седиште во Северна Македонија кое е застапувано од г. Стојаноски и г-а О. Кимоска, адвокати кои работат во Скопје и Прилеп;

одлуката за апликацијата да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“), застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Цонова;

произнесувањата на страните;

Откако ги разгледа, одлучи како што следува:

ПРЕДМЕТ НА СЛУЧАЈОТ

1. Случајот главно се однесува на наводна повреда на презумпцијата на невиност на компанијата апликант (член 6 § 2 од Конвенцијата) во текот на постапка за надомест на штета, откако настапил прекин на прекршочната постапка во која возилото што го поседувало било одземено.

2. Компанијата апликант била обвинета за царински прекршок во прекршочна постапка, имено дека увезеното возило не го однело на царинска проверка во

определениот рок и предметното возило го користела иако не биле спроведени формалните царински постапки и даноците не биле платени. Во таа постапка возилото било одземено. Откако на 14 јануари 2013 година Управниот суд ја укинал одлуката на Царинската управа (со која компанијата апликант била прогласена дека го сторила прекршокот за кој била осомничена) и ја прекинал постапката поради застареност, државата ја вратила сопственоста на возилото на компанијата апликант.

3. Последователно, компанијата апликант барала надомест на штета на возилото и амортизација за периодот меѓу декември 2007 и јули 2013 година, во текот на кој возилото било одземено додека траела прекршочната постапка, како и за губење на употребното својство на возилото. На 9 јануари 2015 година, Основниот граѓански суд Скопје го одбил барањето за надомест на штета на компанијата апликант и, меѓу другото, изјавил:

„...прекинувањето на прекршочната постапка како застарена не значи дека [компанијата апликант] не ги сторила царинските прекршоци ... [Компанијата апликант] не го оспорува фактот дека возилото било извадено од складиштето и не било вратено на царинските органи во определениот рок...“.

4. На 20 октомври 2016 година Апелациониот суд Скопје додал:

“... Врз основа на Законот за царина, како и Законот за прекршоци, Царинската управа има овластување да открива и санкционира прекршоци и затоа нема изглед на незаконитост... ова е дотолку повеќе што [компанијата апликант] е прогласена за виновна... Укинувањето на одлуката од страна на Управниот суд не може да влијае на фактот дека прекршочната постапка е покрената поради дејствијата [на компанијата апликант]...“.

5. На 23 ноември 2017 година (компанијата било известно на 17 јануари 2018 година) Врховниот суд, потпирајќи се на членовите 141 и 158 од Законот за облигационите односи, го потврдил образложението на пониските судови, наведувајќи меѓу другото:

„... не може да му се препише никаква одговорност на обвинетиот затоа што била законска обврска по административни прекршоци да се постапува со прекршочна постапка, како што било направено во конкретниот случај. ... Доколку постапките на јавниот орган се во согласност со законот во текот на постапката, тие не можат да претставуваат незаконско постапување ...

Според тоа, пониските судови правилно заклучиле дека одлуката [во прекршочната постапка] била укината поради прекинувањето на прекршочната постапка како застарена, а не затоа што ... не било утврдено дека тужителот го сторил делото.

... за каква било штета предизвикана на возилото додека се чувало во просториите на Агенцијата за одземен имот, [Царинската управа] нема законска одговорност...“

6. Жалбените наводи на компанијата апликант се однесуваа на членот 6 став 2 од Конвенцијата дека образложението дадено од граѓанските судови го прекршило неговото право на презумпција на невиност. Понатаму, жалбените наводи се однесуваа и на членот

13 од Конвенцијата дека домашните граѓански судови, наместо да се занимаваат со неговото барање за надомест на штета, се занимавале со прашањето за неговата одговорност за наводниот прекршок.

ОЦЕНКА НА СУДОТ

А. Наводна повреда на членот 6 § 2 од Конвенцијата

7. Судот забележува дека веќе го разгледал приговорот за допуштеност (некомпатибилност *ratione materiae*) поднесен од Владата и го отфрлил во сличен претходен случај (види *Милачиќ против Северна Македонија* (бр. 44773/16, §§ 22-28, 14 октомври 2021 г.). Нема причини да се дојде до поинаков заклучок во конкретниот случај. Според тоа, се применува член 6 § 2.

8. Општите принципи во врска со заштитата предвидена со членот 6 став 2 се наведени во *Pasquini v. San Marino* (бр. 2) (бр. 23349/17, §§ 48-54, 20 октомври 2020 г.).

9. Во конкретниот случај, по прекилот на прекршочната постапка поради застареност, била поведена постапка за надомест на штета по тужбеното барање на компанијата апликант во однос на штетата и амортизацијата на вредноста на возилото кое било задржано пет и пол години и губење на употребното својство на истото додека траела прекршочната постапка против компанијата апликант.

10. Судот забележува дека, давајќи ги причините за одбивање на барањето за надомест на штета на компанијата апликант, граѓанските судови се повикале на прекршочната постапка. Тие го опишале исходот од таа постапка и го коментирале учеството на компанијата апликант во настаните што довеле до обвинението покренато против него (види параграфи 3-5 погоре).

11. Особено, тие потврдиле дека прекршочната постапка против компанијата апликант била прекината поради застареност „не затоа што не било утврдено дека [компанијата апликант] го сторила прекршокот“, и дека таквиот прекин на постапката „не значи дека [компанијата апликант] не го сторила царинскиот прекршок“ (види параграфи 5 и 3 погоре). Судот прифаќа дека овие формулации се отворени за различни толкувања и може да се сфати дека укажуваат на тоа дека изгледите за успех на барањето за надомест на штета во овој случај, каде што постапката била прекината, не биле исти како во случај кога обвинетиот бил целосно ослободен. Дури и ако изборот на зборови бил несреќен пропуст, овие формулации сами по себе не може да претставуваат експлицитна потврда со која одговорноста за прекршокот се припишува на компанијата апликант (во однос на многу слична формулација, спореди со *Милачиќ*, цитиран погоре, § 34).

12. Судот понатаму забележува дека во својата одлука, Апелациониот суд споменал дека компанијата апликант „е прогласена за виновна“ (види параграф 4 погоре). Меѓутоа, читано во контекст, јасно е дека Апелациониот суд се повикал само на фактот дека во својата првична одлука, која подоцна била укината, Царинската управа ја

прогласила компанијата апликант за виновна. Оттука, одлуката на Апелациониот суд не може да се чита како одраз на мислењето дека самиот суд ја сметал компанијата апликант за виновна.

13. Во секој случај, употребата на несоодветен јазик, цитиран погоре, не значи дека граѓанските судови прво морале да утврдат дека компанијата апликант всушност го сторила прекршокот за да може потоа да се произнесат по барањето за надомест на штета. Гледајќи го контекстот на постапката во целина и нејзините посебни карактеристики, забележливо е дека барањето за надомест на штета на компанијата апликант било разгледувано во различен контекст од оној на прекршочната постапка, од различни судови со различни совети на судии. Според тоа, постапката за надомест на штета не била ниту субординирана, ниту само продолжување на прекршочната постапка (види *Милачиќ*, цитиран погоре, §§ 37-38).

14. Иако навистина се користел несоодветен јазик, Врховниот суд при утврдувањето на одговорноста на Царинската управа за штетата што ја барала компанијата апликант, се потпираше на Законот за прекршоци и општите принципи на граѓанската постапка (види параграф 5 погоре). Тој објаснил дека решението на домашните власти за прекин на прекршочната постапка и враќање на возилото на компанијата апликант не ѝ дава автоматски право на компанијата апликант на надомест на штета за загубата на вредноста на возилото, бидејќи немало незаконско однесување. Бил задоволен дека прекршочната постапка и одземањето на возилото имале доволна правна основа. Понатаму, а имајќи го предвид принципот дека во граѓанска постапка, вообичаено, тужителот во одбрана го носи товарот на докажување (*affirmanti non neganti incumbit probatio*), Судот не може да смета дека е неразумно што од компанијата апликант се барало да докаже дека обвинетиот, при преземањето на дејствијата што ги имал во прекршочната постапка, ја немал потребната внимателност. Прекилот на прекршочната постапка не значел дека компанијата апликант не морала да го докажува своето барање во согласност со важечките домашни правила во однос на товарот на докажување во граѓанска постапка (спореди и со *Милачиќ*, цитиран погоре, § 39). Во врска со ова, вреди да се забележи заклучокот на Врховниот суд за ослободување на Царинската управа од граѓанска одговорност за задржувањето на возилото од страна на Агенцијата за конфискуван имот (види параграф 5 погоре).

15. Во светло на горенаведеното, Судот смета дека јазикот што го користеле граѓанските судови, земајќи ги предвид природата и контекстот на граѓанската постапка во овој случај, не може разумно да се сфати како дека ѝ припишува „кривична“ одговорност на компанијата апликант (спореди со *Милачиќ*, цитиран погоре, § 40). Затоа, овој дел од апликацијата е очигледно неоснован и мора да биде отфрлен, во согласност со членот 35 §§ 3 (а) и 44 од Конвенцијата.

Б. Наводна повреда на членот 13 од Конвенцијата

16. Дополнително, жалбените наводи на компанијата апликант се однесуваа на членот 13 од Конвенцијата дека домашните граѓански судови, наместо да се занимаваат со неговото барање за надомест на штета, се занимавале со прашањето за неговата одговорност за наводното кривично дело. Меѓутоа, компанијата апликант имала и ја искористила можноста да ја утврди суштината на неговото спорно барање за надомест на штета, во постапки на три нивоа на јурисдикција. „Ефективноста“ на „правниот лек“ во смисла на членот 13 не зависи од сигурноста за поволен исход за апликантот (види *Kudła v. Poland* [GC], бр. 30210/96, § 157, ЕСЧП 2000- XI). Затоа, неговиот жалбен навод според членот 13 е очигледно неоснован во смисла на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата и мора да биде отфрлен во согласност со членот 35 § 4.

Од овие причини, Судот, едногласно,

Ја прогласи апликацијата за недопуштена.

Изготвена на англиски јазик, а објавена во писмена форма на 18 јануари 2024 година.

Dorothee von Arnim
Заменик регистратор

Pauliine Koskelo
Претседател